P. n. Zgodovinsko društvo, Koroška c. 10
Maribor
Politični urad

Posamezna

Naročnina listu
40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

„Naša Straža" izhaja v pondeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

31. številka. MARIBOR, dne 6. maja 1925. Letnik I.

Primer politične zmede.

Nudi ga danes na žalost Hrvatska, ki je imela lani še enotno narodno zastopstvo ali predstavništvo in se je ob raznih prilikah ne samo povdarjalo, ampak tudi udejstvovalo, da so Hrvati v slogi in enotnosti velevažen politični faktor v državi Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Hrvatsko narodno zastopstvo je na številu svojih članov izgubilo sicer samo malenkost, propadla je pa enotnost hrvatske politike.

Lani je že prenehalo soglasje treh največjih hrvatskih listov: »Obzora«, »Hrvata« in »Jutarnjega lista«, letos po volitvah so pa nasprotstva dosegla svoj višek, ko je začel zadnji list po svoji »naročiti strani« priporočati sporazum med radikali in Radičevo stranko za vsako ceno.

Hrvatska politika je v prvi vrsti in upravičeno naperjena proti samostojnim demokratom in tej smeri je Radič dolgo in dobro sledil, presenetljivo je pa od nje mnogo popustil baš tedaj, ko je bil Pribičevič definitivno ločen od poštenih Davidovičevih demokratov.

Razgovarjanje z radikali po volitvah v mesecu marcu 1923, označeno z »Markovim protokolom« je bilo popolnoma v skladu s to politiko, njej nasprotno in škodljivo je bilo pa trdovratno in samovoljno nastopanje Radiča v dobi Davidovičeve vlade, ko je bil Pribičevič celo v opoziciji osamljen in ni vedel, če ga bodo radikali vzeli pod roko.

Ko Radič in njegovi danes izjavljajo, da so imeli že pred osmimi mesci gotove lojalne izjave ter priznanja faktov, brez katerih srbski politiki nočejo razpravljati, — in ko sam Nastas Petrovič ugotavlja, da so bila taka priznanja res že v dobi Davidovičeve vlade gotova, se mora človek v začudenju vprašati: pa zakaj niste tedaj govorili?

Ko je letos po volitvah »naročita stran« »Jutarnjega lista« začela priporočati brezpogojni sporazum z radikali, je pri tem tudi najostrejše napadala samostojne demokrate pod nazivom pogubne in zagrizeno protihrvatske politike — črne duše. Človek se pa mora pri tem zopet vprašati, zakaj se »naročita stran« že ni prej oglasila ter priporočila radičevcem ali sporazum z radikali, ko še niso bili skupaj s Pribičevičevimi samostojnimi demokrati, ali pa z Davidovičem, ki je bil tedaj na vladi.

Posebno zmedenost kaže tudi stališče do bivših ministrov dr. Drinkoviča in dr. Šurmina. Ko sta ta dva lani vstopila v PP. vlado, sta sama mislila in dovolj naglašala in tudi del hrvatske javnosti je bil prepričan, da sta šla v vlado radi radikalskih obljub, da bo ustavljena samostojno-demokratska politika sile in preganjanja po Hrvatskem. Ta poskus se ni posrečil in samostojni demokratje so svojo nasilno politiko še poostrili, da spravijo oba ministra v najtežji položaj in pred odločitev: ali odstop ali pa soodgovornost za izrazito protihrvatsko politiko. Šurmin in Drinkovič sta ostala in sta radi tega tudi propadla pri volitvah.

Ko sta odpadla sedaj iz nove PP. vlade, se pa od ene hrvatske strani zatrjuje, da bodeta »na večno nosila pečat sramote in izdajalstva«, dočim druga stran naglaša, da imata vendarle zadoščenje in zadovoljstvo vsled tega, ker je Radičeva stranka zavzela sedaj isto stališče, glede katerega sta se ona dva že lani ločila od HRSS.

Slučaj bivših ministrov Šurmina in Drinkoviča bi moral biti za vse Hrvate koristna izkušnja, da v politiki ne veljajo obljube in da v mnogem odločujejo potrebe in strankarski interesi. Šurmin in Drinkovič nista dobila mandatov, ker sta bila skupaj na vladi s Pribičevičem in iz tega naj bi sledil nauk, da nobena hrvatska stranka ne more imeti koristi od sporazuma z radikali, ki so v najtesnejši zvezi s samostojnimi demokrati. Iz zmede prihaja torej priporočanje brezpogojnega sporazuma z radikali, ki še vedno v vsakem oziru sledijo Pribičeviču, kakor tudi zmerjanje Drinkoviča in Šurmina, ki sta se končno le žrtvovala za poskus in nauk, koristen vsem Hrvatom.

Da je za občinske volitve v Zagrebu vloženo doslej že 11 kandidatnih list, je mimogrede rečeno tudi dokaz propadanja enotnosti in zapadanja v veliko zmedo.

Prejšnja leta so bili radičevci silno agresivni proti svojim političnim zaveznikom, to je proti SLS v Sloveniji in proti Jugoslovanski muslimanski organizaciji v Bosni in Hercegovini z utemeljevanjem, da je treba voditi najodločnejšo agitacijo idej: samoodločba naroda, republikanizem itd. Pozneje so pa povedali, da so že v tem času te ideje naglašali in proglašali samo iz taktičnih razlogov ter da so v resnici vedno pripoznavali faktično stanje in tudi ideje, od katerih Srbi ne popuščajo in ne odstopijo.

Čemu so potem z golimi taktičnimi sredstvi pobijali prijatelje, ko so se faktično in idejno strinjali tudi z nasprotniki? Čemu so hodili v Slovenijo, ko so že predstavljali enotno Hrvatsko in so toliko govorili o narodni samostojnosti?

Mnogo bi se še dalo vprašati, a vidi se že iz tega, da se je začelo z zmedo že tedaj, ko se je polagalo glavno na taktiko in na volilna gesla, bolj postransko pa na čisto idejo in na program.

Povodom znanih izjav sedanjih voditeljev Radičeve stranke je bilo jasno in odločno samo to, kar je šlo na adreso samostojnih demokratov. Pri tem bi se moralo ostati in hrvatski poslanci bi še ne bi smeli razgovarjati s kakim Lazo Markovičem, ki je znan kot kit med radikali in Pribičevičevci, ker se s tem otvarja olmovitev ponesrečenega poskusa Šurmin—Drinkovič na veliko.

Zopet odgoditev skupščine.

Na pondeljkovi seji narodne skupščine se je pokazalo, da je še vedno nekaj ljudi, ki imajo o parlamentarizmu približno take pojme ko nekdanji stari Črnogorci, ki smo jih po starih zapiskih in spominih predstavili v podlistku.

Kot prvo na dnevnem redu.

Majkič, radikalni poslanec iz Bosne, ki že dolga leta poslančuje samo s kričanjem in s kravali, je izpolnil dnevni red te seje s svojo interpelacijo: zakaj ni več napisa v cirilici na vratih Jugoslovanskega kluba. — Podpredsednik skupščine samostojni demokrat dr. Paleček je na to interpelacijo odgovarjal:

»Šel sem se osebno prepričat pred Jugoslovanski klub. Pozval sem slugo, ki je to videl in potrdil. Jugoslovanski klub je storil nekaj, kar sme storiti samo predsednik. V tem sem videl napad na cirilico, ki mora biti vsem sveta. Pozval sem k sebi dr. Korošca. Namesto njega je prišel Sušnik, ki je izjavil, da napis ne odgovarja imenu kluba. Klub se imenuje jugoslovanski, ne jugoslavenski. Stojim na stališču, da se naj vsak klub naziva v svojem jeziku. (Dr. Hohnjec: »Baš to hočemo!«) Po mojem ni to zadosten razlog in smatram to za demonstracijo proti cirilici. Zato zahtevam, da se upostavi prvotno stanje.« V nadaljem govoru slavi zasluge cirilice, ki da so neprecenljive in končuje: Odredil sem, da se napis ponovno razobesi in obenem sem določil posebnega slugo, da straži, da se temu napisu nič ne stori. (Buren smeh, medklici: »Ali bo sluga stal s puško!« »Postavite orožnika!«) Temu slugi sem zapovedal, da naj takoj javi, če se napisu kaj zgodi.«

Seveda je bilo med interpelacijo in odgovorom dosti ugovorov in nemira.

Ostali dnevni red

je izpolnila izvolitev odborov za načrt interkonfesijonalnega in pravoslavno cerkvenega zakona. Jugoslovanski klub ima v prvem odboru gg. dr. Hohnjeca in dr. Kulovca, v drugem pa gg. Škulja in Sušnika.

Izvolil se je tudi za prvega skupščinskega podpredsednika radikal dr. Subotič. Dobil je 148 glasov, opozicija pa ni glasovala.

Nato se je seja zaključila, prihodnja pa sklicala za teden dni pozneje (11. t. m.).

Glede enakopravnosti

je poslal poslanec Žebot predsedniku skupščine sledečo vprašanje: Majkičevo vprašanje glede tega, ker se nahaja na vratih Jugoslovanskega kluba napis samo v latinici, ste vzeli zelo resno, tako da se vam je zdelo primerno na to vprašnje odgovoriti v skupščini v dolgem govoru, polnem ogorčenosti. Da je vaše razburjenje navidezno, zato je dokaz cirilski napis na vratih radikalnega kluba. Vprašam vas: 1. Zakaj ima radikalni klub napis samo v cirilici, 2. kako se vaše izjave strinjajo s tem dejstvom? Prosim vas, da mi odgovorite pismeno na prihodnji skupščinski seji. Beograd, 4. maja. — Franjo Žebot, narodni poslanec.

Princ Gjorgje proglašen za bolnega in interniran.

Vladno predsedništvo je z datumom od 2. t. m. izdalo sledeči komunike: »Ker je zdravstveno stanje Nj. Vis. princa Gjorgja postalo tako, da je potrebno spremeniti način njegovega življenja in ga staviti pod stalno zdravniško nadzorstvo, je na podlagi čl. 13 pravilnika za člane kraljevskega doma Nj. Vel. kralj določil princu Gjorgju mesto bivališča, ki odgovarja tem pogojem in mu dodal posebnega zdravnika.« —

V pondeljek popoldne so že listi poročali, da so princa ponoči pripeljali na dvor in da je bil drugi dan odpeljan s posebnim spremstvom v Belje. Takoj po objavi prej navedenega komunikeja se je raznesla tudi vest, da so se izvršile hišne preiskave pri nekaterih osebah, s katerimi je princ gotovo ali dvomno občeval. To se je prvotno od oblastne strani zanikalo, pozneje se je pa pripustilo, da so vsi listi o tem poročali ter tudi imenovali osebnosti, pri katerih so se izvršile hišne preiskave. To so pred vsem znani vodja srbskih republikancev Jaša Prodanovič, urednik »Republike« dr. Ikonič in bivši polkovnik Angjelkovič, ki je bil nekdaj princev učitelj. Pri temu so našli princeve zapiske, o katerih se je že mnogo govorilo. Policija o preiskavi in o teh dokumentih ne da nobenih poročil.

Razglaša se, da je princ duševno bolan že od leta 1922, da so ga že tedaj mislili odpremiti v Niš, a so to opustili, ker se je njegovo zdravje zopet začasno zboljšalo. Zadnji čas se je baje mnogo družil z republikanci, komunisti itd. — seveda vsled svojega duševnega stanja. Zveze z republikanci mu je že pred tedni mnogo očital znani beograjski list »Balkan«.

Nesoglasje med samostojnimi demokrati.

Ob razgovorih med radikali in radičevci je nastalo nesoglasje v taboru Pribičeviča. Pojavili sta se dve struji: ena hoče pogajanja in zbližanje preprečiti, druga pa želi svoboden tok temu razvoju. Prvo strujo vodita Pribičevič in dr. Žerjav, ki mislita samo na oblast ter se bojita, da bi bili samostojni demokrati za cela leta ali za vedno izključeni potem iz vsake vladne kombinacije. Za drugo smer se pa zavzema Dalmatinec dr. Grisogono, ki je baje že precej časa navzkriž s Pribičevičem.

Pribičevič-Žerjavu sledita seveda tudi dr. Lukinič in Wilder, dočim so za dr. Grisogona poslanci Demetrovič, Tadič in dr. Krizman, ki je izpadel iz sedanje PP. vlade, ker je zadnji čas nasprotoval dr. Lukiniču.

Temu nesporazumu bo sedaj gotovo sledilo mrzlično zborovanje in posvetovanje samostojnih demokratov, da se po večini odloči ali pa, da se najde zopet sporazum. Za naše »mladine« lahko že sedaj rečemo, da so za protiljudsko in strankarsko sebično tezo Pribičevič—Žerjava.

Politične vesti.

Centralist Pucelj — socialist — avtonomist in republikanec Prepeluh v objemu. Da je postala tudi Slovenija pokrajina političnih nezmožnosti, presojano po zdravem človeškem razumu, je dokazal nedeljski občni zbor zaupnikov SKS. Na zboru čistokrvnih samostojnih zaupnikov je nastopil kot prvi govornik slov. štajerski Radičev poslanec Kelemina iz Središča. Za njim je govoril do predkratkem najhujši politični nasprotnik Žerjavove ekspoziture — Samostojne — — g. socialni demokrat — avtonomist, ki se je pehal za firmo SLS — danes republikanec Radičeve tvrdke Albin Prepeluh. Za republikancema Kelemino in Prepeluhom se je še oglasil k besedi g. demokrat, samostojni centralist, zemljoradnik in danes Radičev republikanec Ivan Pucelj. Za Pucljem so govorili še razni samostojneži. Krona občnega zbora SKS je bila resolucija, ki se izreka za skupen nastop samostojnih z radičevci in prepušča šestčlanskemu odboru, da ta vodi in izpelje pogajanja za popolno spojitev SKS z radičevci. Gospod Albin Prepeluh, ki je med zasmehom vozil g. Puclja po »Avtonomistu« med nemškimi voli in prašiči po razdrtih tračnicah nove kočevske železnice, se je v nedeljo politično pobratil s političnim mesarjem Pucljem. V bližnji bodočnosti bomo videli tudi g. Prepeluha »namalanega« med govedo in prašiči — — samo, da ta njegov vlak se ne bo kotalil niti po polomljenih tračnicah, ampak ga bo vlekel Pašičev magarac in poganjal Pribičevičev bič. Iz mirotvornega republikanizma pod Pašičev klobuk, pod katerim se je že senčil Pucelj precej dolgo, loči tudi Kelemino in Prepeluha samo še par mesecev, ker gospod Pavle Radič je v imenu HRSS že razpel senčno marelo brezpogojnega centralizma. Politični balkanizem ni prodrl že samo iz Beograda v Zagreb, ampak tudi v Ljubljano med republikance in samostojne, ki so v nedeljo napravili izpit za česalce in gladilce Pašičeve brade. Gospod Prepeluh bo postal, ker ni bil izvoljen za poslanca, frizer na Pašičevem domu in najbrž tudi mešetar, ker stari Pašič skrbno goji svojo brado, njegov sinko Rade pa se ukvarja tudi s

kupčijo, radi katere je slikal svojčas Prepeluh Puclja v družbi z nemškimi voli in ščetinci.

Preiskovalna anketa radi hrvatskih mandatov. — Včeraj je prispela v Zagreb preiskovalna anketa radi hrvatskih mandatov, ki so bili pri verifikaciji odloženi. Ta anketa ali odbor se je sestavila pred enim mescem in ko se je pred par dnevi sestala na seji, je njen član Pečič (Davidovičevec) predlagal, naj se ne hodi v Zagreb, ker je itak dovolj jasno, da se mandati morajo verificirati. Vladna večina je uporno zatrjevala, da se morajo v Zagrebu pregledati neki spisi ,neki radikal je pa odkritosrčno povedal: »Jaz še nisem videl Zagreba, nekateri drugi tudi še ne in zato nočemo zamuditi te prilike.« — Poslanec Pečič je rekel, da on sploh ne gre v Zagreb.

Predlog interkonfesijonalnega zakona. Vlada je predložila skupščini načrt interkonfesijonalnega zakona in zakona o pravoslavni cerkvi, ki obsega 71 členov. Duh tega zakonskega predloga je skrajno protiven duhu katoliške svobode in če bi bil ta osnutek sprejet, je jasno, da katoliška Cerkev z našo državo ne more skleniti konkordata. — V karakteristiko nekaj značilnih določil tega zakona: Člen 10: Verske zajednice po ustavi dovoljenih konfesij samostojno urejajo vsa vprašanja verskega, moralnega in disciplinarnega značaja. V teh vprašanjih izdajajo in izvršujejo sodne upravne oblasti nad verniki in uslužbenci predpise in uredbe. Ta oblast se ne sme izrabljati, da bi se vzbujalo nespoštovanje državnih oblasti in motile državljanske pravice. — Člen 13: Vsa, javnosti namenjena pisma in odredbe, ki jih vodstvo verske zajednice pošlje svojim duhovnikom in vernikom, se morajo predložiti ministru za vere. Minister za vere lahko prepove izvrševanje naredb konfesionalnih oblasti, ako se protivijo obstoječim zakonom in javnemu redu. — Čl. 14: Enostranske naredbe in uredbe ter odločitve konfesionalnih oblasti glede mešanih predmetov versko-politične narave, ki ne spadajo v njihov delokrog, nimajo prave veljave in se ne smejo objavljati brez predhodnega dovoljenja pristojnih državnih oblasti. — Čl. 16: Spore o delokrogu državnih in konfesijonalnih oblasti versko-politične veljave rešuje končnoveljavno državni svet. — Čl. 24: Ako hoče kdo dobiti konfesijonalno službo, zahteva država: 1. da je kandidat SHS državljan, 2. da je na predpisan način zadostil vojaški obveznosti, 3. da govori in piše uradni jezik, 4. da je moralno in državljansko neoporečen, 5. da ima kvalifikacijo, ki je za tako službo predpisana s posebnim državnim zakonom. — Čl. 28: Verski uslužbenci, ki bi v cerkvi ali na drugih za verske sestanke določenih mestih, bodisi s pisano ali govorjeno besedo ali s tiskanimi proizvodi verskega značaja ali sploh pri izvrševanju svojih verskih dolžnosti hvalili ali govorili proti kaki politični stranki ali jo priporočali, oziroma delovali na to, da ljudi odvrnejo od nje, se bodo kaznovali, v kolikor ne bi storili težkega kazenskega dejanja, z zaporom do šest mesecev, na zahtevo državnih oblasti pa tudi na izgubo svojega mesta (!). — Čl. 45: Vsakomur je prepovedano na kakršenkoli način delovati na to, da naj kdo izstopi iz kakerekoli vere, oziroma prestopi v drugo vero. Krivec bo kaznovan z zaporom treh mesecev; ako stori to duhovnik v javni službi, z zaporom šestih mesecev. — Zakonski načrt ima še druge slične nazadnjaške odredbe.

Stanovanjski zakon je bil včeraj z malimi spremembami vladnega načrta sprejet v odseku z 20 proti 9 glasom. Pred skupščino se bo samo odglasoval. Kot poročevalca sta določena za vladno večino radikal dr. Vasa Jovanović, za opozicijo pa dr. Polič.

Po svetu.

»Opčestvena bezopasnost« v Bolgariji. Bolgarski vojaški diktatorji so začeli s procesi proti ljudem, ki so bili v velikih množinah aretirani kot krivci in sokrivci zadnjih atentatov. Pravo torišče današnjega vladanja v Bolgariji je mračna sofijska zgradba policije, javne varnosti ali kakor Bolgari pravijo — »opčestvene bezopasnosti«. V tej hiši pa ne uraduje policija po zapadno evropskih pojmih, ampak tu so skupni tribunali oficirjev, komitov in drugih vladnih oborožencev. Hišo javne varnosti opisujejo novinarji takole: Okrog in krog velike gruče rednih in izrednih vladnih oborožencev s strojnimi puškami in malimi topovi. Kdor hoče v hišo, mora pasirati najrazličnejše kontrole. Pisarne so v pritličju, v kletih in v nadstropjih do podstrešja so pa ječe. Mnogi od teh, ki pridejo kot jetniki v hišo »javne varnosti«, so pred javnostjo tako močno zavarovani, da v najkrajšem času izginejo za javnost in za svet. Pravijo, da jetnike, katerim je namenjena ta »varnost«, spravljajo na podstrešje, odkoder se obupani vsled muk prej ali slej sami strmoglavijo v globočino na kamenito dvorišče. Nekaj jetnikov iz te hiše pa le prihaja sedaj na svetlo pred vojno sodišče. Glavni obtoženec je advokat Marko Fridman, takoj za njim pa pridejo Daskalov, Koburov, Kojev in Zadgorski, ki je bil zvonar cerkve sv. Nedelje in je obtožen, da je pomagal atentatorju namestiti peklenski stroj. Vsi obtoženci so v najtežjih verigah in okovih in dobro se jim pozna, kaj so vse prestali v hiši javne varnosti. Tudi prič, ki jih je vseh skupaj okrog 40, je mnogo okovanih. Nekaj obtožencev, med njimi tudi par zemljoradniških poslancev, ki so bili poprej imenovani v vladnih izjavah, pa sploh ne pride na svetlo. Najbrž so v hiši »varnosti« že čisto na »varnem«. Vojaški sodniki polagajo obtoženemu zvonarju na usta in najbrž so mu v hiši »varnosti« tudi z batino vtepali izjave, da so mu atentatorji, predvsemi Jankov in Minkov, ki sta se obkoljena od policije rajši sama ubila, obljubljali, da mu preskrbijo za beg iz Bolgarije potni list iz srbske delegacije. Razprava se večkrat spremeni v tajno in je že danes gotovo, da njen potek ne bo ovrgel očitkov in obtožb na današnji bolgarski režim. — Raznonarodni listi, ki obsojajo diktature in fašizem, prinašajo o sofijskem procesu sledečo karikaturo: Vojaški bolgarski sodnik, — krvoločno mrk zapoveduje oficirju in straži: »Tega človeka pa takoj ubijte, da se pri razpravi ne bi izkazalo, da je nedolžen!« — »Na zapoved, gospod komandant!« — Na razpravi se pa potem čita: »Osumljenec-jetnik N. N. je skušal ubežati in ker na klic straže ni obstal, je bil ustreljen na begu — —« V kolikor so tudi pristaši zemljoradnikov in komunistov sodelovali na prevratnih poskusih proti nasilnemu režimu že iz obupa, je vendar jasno, da so bili glavni atentatorji nezadovoljni oficirji, kajti v dveh letih nasilnega režima se tudi med onimi, ki so bili prvotno zanj, najde dovolj nezadovoljnežev, ki se lotijo že enkrat uveljavljenih nasilnih metod, ko je diktatorska oblast za vse ob toliki tekmi premajhna.

Angleško poročilo o dogodkih v Bolgariji. Angleška komisija, večinoma člani angleške delavske stranke, ki je bila v Sofiji ob času atentatov in sledečih dogodkov, je po svojem povratku izdala o dogodkih v Bolgariji obširno poročilo. To poročilo povdarja, da je bilo za čas bivanja komisije v Bolgariji najmanj 4000 oseb zaprtih in več sto oseb brez sodbe usmrčenih. Vso moč ima v rokah vojaška kamarila. Poročilo navaja dalje, da je sedanja bolgarska vlada za časa svoje vladavine dala obsoditi na smrt več tisoč oseb. Poročilo zaključuje s sledečimi predlogi: 1. Proti zaporom in usmrtitvam brez obsodbe naj vlože vse vlade svoj protest; 2. zastopnikom Anglije in Zedinjenih držav naj se dovoli obisk kaznilnic; 3. število vojakov naj se 31. maja zopet zniža in 4. volitve v Bolgariji naj se izvrše popolnoma svobodno, da pride do veljave pravo mnenje ljudstva.

Fašistovska internacijonala. Veliki fašistovski svet je na svojem zborovanju v Rimu od 30. aprila do 2. maja razpravljal tudi o vprašanju fašistovske internacijonale. Poročal je poslanec Bastianini, ki je navedel, da je fašistovko gibanje organizirano že v 40 raznčnih narodih. Veliki svet je sprejel dnevni red, v katerem izjavlja, da ne izključuje možnosti mednarodne fašistovke zveze.

Hindenburg se otresa nacijonalistov. V enem samem tednu največje senzacije mednarodne politike — izvolitve maršala Hindenburga za predsednika nemške republike, je že nastopil mir in prav malo je ostalo od tega, kar se je poprej spravljalo v zvezo s tem dogodkom. Hindenburgova monarhistična preteklost izgublja na pomenu in ko so prej razni dogodki v Nemčiji toliko vznemirjali in tudi zbliževali zaveznike, je sedaj vse nepričakovano mirno in hladno. Priznati se mora, da se Hindenburg prav odločno postavlja na nadstrankarsko stališče. Stari maršal uvideva, da bi mu jerobstvo nacijonalistov po izvolitvi samo škodovalo. V tem ga podpirata gotovo tudi pristaša nemške ljudske stranke Luther in Stresemann, ki sta morala radi nacijonalistov žrtvovati svojega kandidata Jarresa. Odtujiti Hindenburga od nacijonalistov, bo Stresemannu pač najlepše zadoščenje in maščevanje. Hindenburga sta že simpatično pozdravila njegov tekmec dr. Marx in bivši demokratski kandidat dr. Helpach. Dr. Marxu je Hindenburg takole odgovoril: »Na Vaše ljubeznjivo pismo od 28. aprila se najtoplejše zahvaljujem. Z radostjo sem ugotovil, da je naše stališče v mnogem enako in da so vse Vaše želje glede siromašne domovine tudi moje želje. Daj Bog, da se te želje izpolnijo s sodelovanjem vseh onih, ki jim je domovina veliko več kot strankarske koristi. Sprejmite izraz mojega globokega spoštovanja — Hindenburg.« — Hindenburg je prispel 1. maja v Berlin, 12. t. m. pa stopi pred Reichstag in položi prisego.

Občinske volitve v Franciji. Dne 4. t. m. so se izvedle po celi Franciji občinske volitve. Desničarji — nacijonalisti so se za ta dan že dolgo temeljito pripravljali, da bi zadali udarec levičarski vladi, ki ima sicer velike težave s senatom, a še vedno pri volitvah v parlament izraženo ljudsko večino. Nacijonalni blok je mislil, da bo sedaj pri občinskih volitvah to večino podrl, a se je zelo varal. Nad dve tretjini občin je v rokah vladnega kartela levice, kar ni presenečilo samo desničarje, ampak tudi vladne stranke, ki niso pričakovale, da bi imele tako velike uspehe, ko je opozicija delala z vso silo, dočim prvaki levičarskega kartela ob vladnih poslih niso imeli toliko časa za agitacijo. Računalo se je tudi, da bodo šovinisti proti vladnim strankam uspešno porabili kot agitacijsko sredstvo za sebe izvolitev Hindenburga, češ, da je to posledica popustljivosti Herriota napram Nemčiji, a tudi to ni učinkovalo.

Protiboljševiška fronta. Deset dni sem se že mnogo poroča o snovanju nove protiboljševiške fronte in o protikomunističnih zvezah in kongresih. Povod za vse to se jemljejo krvavi izgredi v Bolgariji, katere si pač povsod tako razlagajo, kakor jim bolj sodi. Iz Sofije se sedaj poroča, da se je Mussolini odločno zavzel za Bolgarijo, to je za sedanjo bolgarsko vlado, kateri preti tolika nevarnost od boljševizma, ter da se zavzema za kooperacijo Bolgarije in Jugoslavije za vzdrževanje miru na Balkanu. — V Parizu je 30. aprila zboroval protikomunistični kongres. Ta kongres so sklicali in vodili francoski nacijonalisti — opozcijonalci proti sedanji levičarski francoski vladi. Ker so se v pondeljek po celi Franciji vršile občinske volitve, je pravi pomen in namen kongresa dovolj jasen.

— — —

Beležke.

Značilni kulturni pojavi. Pred par dnevi je prineslo časopisje vest, kako je vtaknila v Zagrebu policija pod ključ Rusa Jefremova, ki se je izdajal za doktorja vsega zdravilstva, a je bil čisto enostaven goljuf. Jefremov je bil dalje časa asistent profesorja Saltikova na medicinski fakulteti. Zagrebški medicinci so trdili že dolgo časa, da je Jefremov navadna varalica, a profesorski zbor in osobito še profesor Saltikov ga je imel za enega najboljših zdravnikov, ki bi naj bil tudi definitivno nastavljen mesto kake domače zdravniške kapacitete na tako važnem mestu, kakor je zagrebška medicinska fakulteta. In že na to, ko se je dognalo, da je Jefremov medicinec s komaj par semestri brez vsakega izpita in je prevaril svojega profesorja, dekanat in profesorski zbor, so še nekateri profesorji temu goljufu prigovarjali, naj hitro pri zaprtih durih v Zagrebu napravi rigoroze in postane doktor samo, da bi se prikrila prevara. Kljub ravnokar omenjenim mahinacijam nekaterih profesorjev je bil Jefremov razkrinkan in je moral v zapor. Ako se tak škandal zgodi na najvišjem zavodu v Zagrebu, potem se ne smemo čuditi, da prosvetni minister kar meni nič tebi nič, po hrvatskih vaseh nastavlja za učitelje ljudi, brez najmanjše kvalifikacije in zadostuje, da so pristaši in priganjači Pribičevičeve stranke. V Zloselih v Dalmaciji je bil nastavljen kot učitelj pravoslavni Srb Popadič. Ker mu ni ugajalo v katoliški vasi, je prosil za premestitev v Bogojevko, njegovo rojstno vas, in mu je bilo to mesto brzojavnim potom nakazano. Tri mesece je bilo Zloselo brez učiteljske moči. Koncem aprila pa se javi v vasi neki Gulam Tomo kot učitelj. Nikdo ni verjel, da bi mogel bivši brivec in žandar kar tako preko noči se preleviti v ljudskošolskega učitelja. A, kakor se vidi, je prosvetni minister vsemogočen in je napravil tega žandarskega brivca za učitelja, ker je poročil učiteljico in si je s tem samo pridobil kvalifikacijo za šolnika. Tomo trdi, da je ob priliki svojega bivanja v Beogradu, ki je trpelo samo 20 dni, napravil maturo na realki in je usposobljen kot dovršeni realec za ljudskošolskega učitelja. Žandar z ljudskošolsko izobrazbo napravi v treh tednih v Beogradu maturo na realki in nikdo ga ne vpraša za dokumente, kakor tudi v Zagrebu niso vprašali Rusa, kje si je pridobil doktorat, ampak danes je vreden magari najvišje nagrade samo strankarski priganjač za radikalijo in policajdemokracijo. Slučajev Jefremov in Tomo Gulam bi jih v ilustracijo sedanjih kulturnih razmer pri nas lahko našteli bogzna koliko, a naj tokrat zadostujeta samo ta dva!

Nekaj zanimivosti iz zadnje skupščinske seje. Ko se je na seji skupščine v pondeljek od strani predsedništva tako važno in vneto odgovarjalo na interpelacijo radi ciriličnega napisa, je pa poslanec Agatonović zastonj zahteval odgovor na svojo nujno interpelacijo radi nerednega in nepravilnega postopanja komisij pri prevzemanju tobaka. Ta interpelacija je bila vložena pred eni dobrim mesecem in minister je po poslovniku dolžen, odgovoriti na njo v roku petih dni. Odgovoril pa ni še do danes. Ko poslanec graja to strašno zanikernost in brezvestnost glede nujnih in za narod tako važnih stvari, pa ugovarja radikalski poslanec iz Bosne Bingulac. Posl. Agatonović ga zavrne: »Vam, gospod Bingulac seveda ni za stvar, vi ste šnajder!« — Bingulac se hoče radi tega pretepati, pa se mu postavi nasproti hrvatski poslanec dr. Žanič: »Udari, če si upaš!« Eni vlečejo nazaj Žaniča, drugi pa Bingulaca ter zahtevajo od predsednika, naj napravi mir. — Predsedništvu se iz vrst opozicije tudi očita: »Stvar radi napisa se preiskuje, zavratni napad na poslanca dr. Bazala pa ne!«

Dnevne novice.

Dr. Farčnik, sreski poglavar v Šmarju pri Jelšah ne zna več slovenski ali pa ga je sram slovenskega jezika. Slovenskim občinam svojega okraja je poslal tako-le s r b o h r v a t s k o okrožnico in še to komaj čitljivo: »Srezki poglavar, broj 25-mob. Šmarje pri Jelšah, dne 17. maja 1925. Spisak siromašnih vojnih obveznika kojima daje opština hranu za tri dana i obučo. Svima opštinskima predstojnicima v području ovog sreza. Po postojećim propisima dužna je svaka opština u slučaju mobilizacije svoje siromašne vojne obveznike opskrbiti sa hranom za tri dana i obučom. Ovi obvezanici moraju se već u miro doba voditi u evidenciji. To Vas pozivam, da mi odmah predložite jedan spisak preko siromašnih obveznika iz područja naslova, sa sledečim rubrikama: 1. tekuči broj, 2. čin, 3. ime i prezime i očetovo ime, 4. selo, opština i srez odako je (ulica i kučni broj) i 5. godina rodjenja i redni broj spisaka vojnih obveznika i 6. primedba. Ovo se odnosi samo na obveznike izpod 50 godina starosti. Sreski poglavar: Dr. Farčnik s. r.« — Na Hrvatskem ali Srbskem bi zapodili uradnike, ki bi začeli uradovati na primer v slovenskem jeziku; v Sloveniji pa uradnike, ki se sramujejo slovenskega jezika, trpimo in jih plačujemo!

Smrt hrvatskega pesnika. V Dubrovniku je umrl dne 2. t. m. pesnik Anton Branko Šimić, star še le 26 let. Šimić je bil najboljši lirik sedanje najmlajše generacije hrvatskih književnikov. Izdal je zvezek svojih pesmi pod naslovom »Preobraženje«. Nekaj časa je bil sourednik »Savremenika«, lani pa je začel izdajati svoj list »Književnik«; Šimić je bil po rodu Hercegovec.

Jubilej slikarja Czikoša. V pondeljek je bila v Zagrebu slovesno otvorjena razstava slik slikarja Bele Czikoša Sessie, ki obhaja tridesetletnico svojega umet-

niškega delovanja. Umetnik je rodom iz Osjeka in je bil določen za vojaški stan. Kot mladenič je pa slekel oficirsko suknjo ter se je podal na umetniška študijska potovanja. Pred 30 leti ga je Hrvatska spoznala kot svojega dobrega umetnika.

Šolski izleti. Radi dosege znižanih voznih cen o priliki skupnih šolskih izletov pod vodstvom učnih moči je treba prijaviti izlet do 24 ur pred nastopom vožnje pri postajnem uradu vstopne postaje z izkazom šolske oblasti, v katerem mora biti navedena svrha potovanja, vozni razred, število dijakov (učencev) in imena učnih moči. Učenci, katerih mora biti najmanj deset, plačajo na podlagi teh prijav brez predhodnega odobrenja direkcije četrtinske vozne cene, učne moči pa polovične, in sicer le tako, da se prevaža po polovični vozni ceni največ ena učna moč na vsakih pet učencev. Kadar pa prirejajo dijaki visokih šol ali dijaki višjih razredov srednjih šol ekskurzije brez vodstva učnih moči, morajo imeti za izkoriščanje ugodnosti četrtinske vožnje od železniške direkcije izstavljeno nakaznico.

Zaključek zagrebškega velesejma. Zagrebški zbor ali velesejm je zaključen in so po izjavah prirediteljev in gospodarskih krogov rezultati prav zadovoljivi. — Domača industrija se je dobro izkazala. Od inozemske industrije je bila Češka najboljše zastopana. Francozi in Belgijci so prodali dosti avtomobilov.

Naslednik Jove Čaruga. Zadnji četrtek so prignali orožniki v Osijek 23 let starega slugo Pajo Vincetiča iz Vinice v Bosni. Vincetič je namreč pred dnevi zakrivil grozen zločin. Radi 400 dinarjev je umoril starca Adama Nikoliča in njegovo ženo. Državno pravdništvo bo obtožilo tega mladostnega zločinca radi dvojnega roparskega umora in radi zločina požiga. Vincetiča so v osijeških zaporih ukovali v železje in ga porinili v ono celico, kjer je presedel do smrti na vešalih Jovo Čaruga.

Borza: Dunaj 8.74 in pol, Berlin 1472—1479, Italija 2.55—2.56, London 300.25, Oslo (Kristijanija) 1010, Newyork 62.10, Pariz 326.5, Praga 184.5, Švica 1203 do 1204. Dinar notira v Curihu 8.325.

— — —

Sveto pismo Novega zakona. Odgovor na dopis g. prof. Snoja v »Naši Straži« 4. maja t. l. 1. Nisem nikjer trdil, da bi načela, po katerih se je priredil novi prevod, ne bila dobra, ali pravilna. Ampak, jaz še enkrat ponovim, da manjka temu novemu prevodu glavna in najpotrebniša lastnost: fidelitas. Tekst je namreč na mnogih mestih brez potrebe deloma interpoliran, deloma pa okrnjen, tako, da se tupatam celo zmisel spremeni. Hermenevtična pravila niso upoštevana. Če meni ne verjamete, pa vprašajte kakega drugega biblicista, ali je moje očitanje opravičeno ali ne. 2. Tudi nisem tajil, da bi prevajanje po izvirnem tekstu ne bilo dovoljeno. Nasprotno; jaz se celo veselim, da je Rim v tem oziru nekoliko odjenjal. Zato so tudi besede p. Fonka prav dobre in resnične. Toda jaz pravim: Vulgata je in ostane autentični tekst. Ali je to moje stališče preozkosrčno ali ne, tega ne bom preiskoval; ampak to vem, da je pravo in katoliško. — Zidanšek.

Iz Maribora.

SEJA MARIBORSKEGA OBČINSKEGA SVETA.

Poročilo župana.

Gospod župan se uvodoma spominja umrlega obč. svetnika Jakoba Majeriča, kateremu zaklicejo prisotni slava! Na izpraznjeno mesto je prišel namestnik gospod Ferdo Dobravc. — Dijaško podporno društvo se zahvaljuje za podeljeno podporo. Dalje odgovarja gospod župan na pismeno interpelacijo g. Glaserja, ki pravi, da mestni stavbeni urad ne gleda dovolj na to, da se z novimi stavbami ne bi kazilo lice mesta in navaja za to stavbo Spacek in hišo pri bivši dragonski vojašnici. — Ker treba pospeševati zidanje, se sedaj ne more tako strogo gledati na one stavbe, ki so bolj na periferiji mesta.

Proti sklepu ministrstva za notranje zadeve, da občina ne sme več uporabljati pečata s svojim grbom, ampak z državnim, se je vložila pritožba na državni svet.

Gospod veliki župan zahteva, da izvoli občinski odbor v mestni šolski svet 5 zastopnikov. Predlog se odloži do prihodnje seje.

Na vprašanje, ali bo občina dobila barako za šolsko polikliniko, odgovarja gospod župan, da je občina dobila poziv, da stavi za to barako na razpolago eno parcelo, ki pa ni last občine in se zahteva za njo drugo zemljišče. Stvar je v stavbenem svetu.

Gospod Ošlak stavi vprašanje, kdo je dovolil posekanje treh dreves v Ljudskem vrtu. Gospod župan pojasni, da je posekanje dovolil mestni svet in da med občino in olepševalnim društvom ni nobenega spora. Društvo je organ mestne občine in radi tega tudi ni nobene zapreke, za izplačanje podpore, ki se je društvu dovolila.

Poročilo odsekov.

II. odsek: Vodstvo državnega dečjega doma prosi za 4000 D prispevka za popravo Dečjega doma. Ker je poslopje v tako desolatnem stanju, da se skoraj ne izplača ga popravljati, se naroča stavbnemu uradu, da poslopje še enkrat pregleda.

Poročevalec poroča nadalje o načrtu za socialno politično upravo mestne občine mariborske, po katerem se namesto dosedanjih raznih ustanov občinskega socialnega skrbstva ustanovi en socialno-političen urad s petimi pododdelki. Predlog je bil soglasno sprejet.

III. odsek: G. Zelenka prosi za stavbno dovoljenje za mehanično tkalnico v Linhartovi ulici. Sklenjeno pa je, da se tam zidajo samo vile in ne tovarne. Prošnja se priporoči pod nekaterimi pogoji. Gospod Antloga prosi ponovno, da se mu dovoli izložba izdelkov na Trgu Svobode, kar mu je bilo že enkrat odbito. Se mu dovoli, do preklica izobešati na zid.

IV. odsek: Gospod Rado Povh prosi, naj se mu proda parcela 10 kv. m v Židovski ulici. Ponuja 12.50 D za en meter. Potrdi se ponudba mestnega sveta, da se mu da kv. meter à 75 D.

Zadruga »Mojmir« je poslala sedem vlog na katere bi trebalo odgovoriti na 15—20 vprašanj. Odstopi se stavbnemu uradu.

Gospodarski odsek poštarjev prosi za oprostitev tovorninske davščine. Se odkloni, ker tega nikdo ne dobi.

Zavarovanje občinskih objektov. Objekti naj se zavarujejo višje. Sedaj znaša zavarovalnina 3,000.000 D. Zavaruje naj se za svoto okroglo 15,000.000 D. Stavbni urad naj dobi navodila in se naj pooblasti, da uredi zavarovalnino. Zavarovalnice naj se razdelijo pod vodstvom »Vzajemne«. Pri sklepanju pogodbe naj se pazi na besedilo. V pogodbi se mora zajamčiti, da sme občina najemnino znižati. Zavaruje naj se tudi dravsko leseno kopališče.

Mestna mostna tehtnica. Dosedanja tehtnica je premajhna. Postaviti se mora večja, ki je proračunana na 150.000 D in za katero je bil kredit že dovoljen, a se ni moglo dobiti posojila. Svota za graditev bi se posodila iz gradbenega fonda in bi se vračala iz dohodkov tehtnice. Od tvrdk, ki so stavile pogodbe, se naj zahtevajo nove pogodbe.

Računski zaključek mestnega knjigovodstva za leto 1923 je pregledal obč. svetnik g. Pfrimer, ki poda obširno pojasnilo in stavi razne predloge, ki se sprejmejo. Računski sklep mestnega kina za leto 1923 in 1924 izkazuje deficit.

Več odbornikov navaja razne vzroke, zakaj izkazuje kino izgubo in stavi razne nasvete za izboljšanje.

S tem je javna seja zaključena in ob 19.15 se je pričela tajna seja.

— — —

Upravičena pritožba glede dostavljanja denarnih in paketnih nakaznic v Mariboru. Dolgo smo čakali in potrpeli, a ker se pritožbe glede dostavljanja denarnih in paketnih nakaznic malodane dnevno množijo, priobčimo danes dopis, ki nam ga je tozadevno poslal železniški upokojenec in se glasi: Maribor je dolgo vrsto let zadovoljen, da ponosen glede na točnost, ki je vladala pri dostavljanju po pošti nakazanega denarja in paketov. Saj so to službo vršili starejši, preizkušeni poštni uslužbenci, ki so poznali vsak kotiček in vsako osebo v Mariboru. Ti uslužbenci so se tudi potrudili, da je bil posebno krog prvega v mesecu denar ubogim upokojencem izročen vsaj tekom dveh dni. Od zadnjih volitev sem pa so se razmere glede dostavljanja denarne in paketne pošte znatno spremenile in neznosno poslabšale. Na pritisk od policajdemokratske strani je bilo staro, preizkušeno, zanesljivo in vse pohvale vredno denarno in paketno dostavljalno osobje odstranjeno in nadomeščeno z novimi močmi, ki strankarsko tako plešejo, kakor jim gode Žerjavova višja poštna gospoda. Mi bi ne imeli nič proti tej zameni, četudi je vnebovpijoče krivična in umazano strankarsko prikrojena, ako bi ravno radi te izmene osobja ne trpele stranke in pred vsem pa ubogi upokojenci, ki že komaj čakajo na svoj skromni prejemek vsacega prvega v mescu. — Pred par mesci k denarno in paketno dostavljalni službi komandirano osobje je po službenih letih mlado, nima dovolj prakse, ne pozna Maribora in ne ljudi, da celo denarne in čekovne nakaznice so nekaterim tako nekaj bolj španskega. Ker dostavljalec ne pozna mesta in ne oseb, ker mu dela čitanje nakaznic in štetje denarja velike težave, se dogaja krog prvega, da morajo penzijonisti čakati na denar po 4—5 dni. Mariborski penzijonist čaka krog prvega en dan, čaka dva dni, denarnega dostavljača ni in če ga sreča slučajno kje na cesti, je uboga para tako zmeden, da ne ve niti, kaj da drži v rokah. Resnica in bridka resnica je, da so se dostavljalne razmere v Mariboru od zadnjih volitev sem tako poslabšale, da so neznosne. Služba denarnega dostavljača je bila pred zavladanjem žerjavščine na pošti nekaj častnega in nekaka nagrada ter posebno priznanje starejšim in najbolj sposobnim poštnim uslužbencem; odkar pa komandira na mariborski pošti klub demokratskih poštnih uslužbencev, pa je ta služba zatočišče onih ljudi, ki so popolnoma nesposobni za to službo radi mladosti, prekratke dobe službenih let in nepoznanja razmer in kojih edina kvalifikacija je, da so na pritisk od zgoraj pokorni sluge žerjavovcev. V Mariboru bi že bil skrajni čas, da se enkrat žerjavščina glede dostavljanja denarja in paketov vsaj za stranke količkaj omili, če že ne odpravi!

Usposobljenostni izpiti na državnem moškem učiteljišču v Mariboru so bili te dni zaključeni. K izpitu za ljudske šole se je priglasilo 23 kandidatov oz. kandidatinj. Eden od kandidatov je odstopil, 2 nista bila usposobljena, vsi drugi so pa prestali izpit z dobrim in povoljnim uspehom. Za izpit za pouk petja na meščanskih šolah se je javila ena kandidatinja, celi izpit za meščanske šole je napravil eden kandidat. Izpiti so se vršili v dveh skupinah, od kojih je eni predsedoval gospod profesor Vreže, drugi pa gospod ravnatelj M. Pirc.

Napredek Maribora. Danes poročamo našim cenjenim čitateljem in sploh Mariborčanom, zlasti trgovcem in gostilničarjem, da se pisarna oddelka finančne kontrole Maribor 1, to je prva finančna instanca v Mariboru naseli v prostorih bivše Kiffmannove hiše na Slomškovem trgu. Ni nam treba še posebej poudariti, da je bilo to zelo potrebno, da se tak urad namesti v centru mariborskem, ter tudi v takem lokalu, ki je primeren za poslovanje takega urada, ker dosedanji prostori v Kopitarjevi ulici so pač bili v zelo mizernem stanju, še pravo čudo, da si marsikdo ni polomil nog, ki je imel tam kaj opraviti. Priporočljivo bi pač bilo, da bi imel ta urad interurbanske telefonsko zvezo, kar bi bilo pač praktično za naše Mariborčane, da ne bi za vsako prijavo morali letati v urad. Seveda niti ne mislimo, da bi finančna uprava to izvedla, mogoče bi se pa našli kaki zainteresiranci, ki bi to hoteli uresničiti. Baje ne bi preveč stalo. Nabaviti bi bilo treba samo govorilni aparat ter napeljati par metrov žice do telefonske centrale, ki je zelo blizu. Preselitev se izvrši še ta teden.

Koncert Glasbene Matice se vrši dne 9. maja ob 7. uri zvečer. Za goste, ki so ob progi Maribor—Čakovec, je ta okolnost posebno ugodna, ker se že pol ure po koncertu zopet lahko odpeljejo in so na primer Ptujčani že okrog polenajste ure zopet lahko doma.

Krščanska ženska zveza priredi romanje v Pušča-vo in Ruše dne 24. majnika. Člani in članice, pa tudi vsi prijatelji zveze, kateri se romanja udeleže, se naj do 14. maja pri odboru zglase, da vse potrebno ukrene. Natančneje se še objavi.

Katoliško slovensko izobraževalno društvo v Studencih pri Mariboru vabi svoje ude in druge k predavanju, ki se vrši v nedeljo, 10. maja popoldne po blagoslovu v društvenih prostorih ob pol 4. Ker bo vsebina predavanja zanimiva in koristna, vabi k obilni udeležbi odbor.

Narodno gledališče. Repertoar. Danes, 6. maja ob 17. uri mladinska prireditev dekliške meščanske šole in osnovne šole v prid otroške bolnice. Četrtek, 7. maja »Scampolo« ab. B (kuponi). Zadnjič v sezoni.

»Hamlet« na mariborskem odru. Sredi meseca maja uprizori mariborska drama v režiji in inscenaciji ravnatelja drame g. V. Bratine najveličastnejšo in najpopularnejšo Shakespearjevo dramo »Hamlet«.

V posvetovalnici za matere v Strossmajerjevi ulici št. 26 se vrše poslovne ure za stranke v poletnem času ob sredah in petkih popoldne od 4. do 6. ure in ne več kakor dosedaj od pol 12. do pol 14. ure. Zdravnik je prisoten od 5. ure naprej.

Državna borza dela v Mariboru. Od 26. aprila do 2. maja je bilo v Mariboru pri borzi dela 123 prostih mest prijavljenih, 219 oseb je iskalo službe, v 67 slučajih je borza posredovala uspešno in 16 oseb je odpotovalo. Od 1. januarja do 2. maja pa je bilo 2203 prostih mest prijavljenih, 3541 oseb je iskalo službe, v 1005 slučajih je borza posredovala uspešno in 191 oseb je odpotovalo. — Velika brezposelnost pri moških in sicer največ pri ključavničar-

jih, v kovinski stroki, v lesni stroki, pri usnjarjih, krojačih in čevljarjih. Glavni vzrok brezposelnosti je pa ta, da kmečki fantje, ki se vrnejo od vojaštva, nočejo ostati na kmetih, temveč silijo v mesto, kjer radi služijo za mali zaslužek in pri tem pa mestnim delavcem škodujejo, in da mestni delavci, ki hodijo na deželo, niso zmožni poljskemu delu v tej meri, kakor kmečki fantje.

»Croatia« zavarovalna zadruga v Zagrebu je preselila svojo pisarno v Mariboru iz Slovenske ulice št. 2 v Vojašniško ulico št. 6 v pisarno A. Reisman.

LISTEK.

Mali svet naših očetov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

7

Pasotti je začel v puhlih verzih peti slavo Bianchijeve vile »Niscioree« v bližini Orie. Bianchiju, poštenjaku, ki se dotedaj ni mogel baš preveč pohvaliti glede Pasottija, tisti slavospev ni — kakor se je videlo — bogve kako ugajal.

Povabil je obe Carabellijevi, naj prideta na poset v Niscioree. »Toda peš ne prideš, Evgenija«, je pristavila markiza, ki ji je bilo znano, kako njeno prijateljico vedno muči bojazen, da se bo preveč zredila. »Ti še ne veš, kako ozka je pot od carinarnice do Niscioree! Ne prideš, prav gotovo ne prideš skozi.« Donna Evgenija je ogorčeno ugovarjala. »Korzo Porta Renza*) sicer res da ni«, je rekel markiz, »ampak steza v paradiž — na žalost — tudi ni.«

»To pa ni, prav zares ni! Zagotavljam vam, da ni!« je vzkliknil Viscontini, ki ga je bilo ghemsko vino žal preveč razgrelo. Vseh oči so se obrnile vanj in Paolin mu je na uho nekaj pošepetal.

»Če sem neumen?« je odgovoril možiček z razvnetim obrazom, »prav nič! Povem vam, da v svojem življenju še nisem naletel na bolj kislo družbo.«

In začel je pripovedovati, kako je onega jutra, ko je prihajal iz Lugana, pri Niscioree izstopil, da bi šel dalje peš, ker ga je v čolnu nekoliko zeblo; tam na ozki poti med dvema zidoma, ozki tako, da bi se še osel ne mogel obrniti, pa je srečal finančne stražnike, ki so ga začeli zmerjati, zakaj se ni izkrcal pri carinarnici in peljali so ga do tiste preklicane carinarnice. V rokah je nosil zvitek not in oni prismojeni carinik mu jih je vzel, ker je smatral tista kromatična znamenja za tajno politično korespondenco.

Nastal je globok molk. Čez nekaj časa pa je markiza razsodila, da gospod Viscontini ni ravnal pravilno: ne bi bil smel izstopiti pri Niscioree, ker je bilo prepovedano. Kar se pa tiče gospoda carinika, je pa zelo ugledna oseba. Pasotti je z resnim obrazom pritrdil. »Izvrsten uradnik«, je rekel. »Izvrsten lopov«, je zamrmral med zobmi upravitelj. Franco, ki je s prva, kakor se je zdelo, premišljal vse kaj drugega, se je zdrznil in Pasottija zaničljivo pogledal.

»Razen tega«, je pristavila markiza, »menim, da bi se pod pretvezo not prav lahko . . .«

»Gotovo!« je rekel gospod Paolin, ki je bil avstrijakant iz strahu, dočim je bila domačica iz prepričanja.

Markiz, ki je bil leta 1815 zlomil meč, da ne bi služil Avstrijcem, se je smehljal in rekel samo:

»Là! C'est un pen fort!«*)

»Saj ves svet ve, da je ta carinik tepec!« je vzkliknil Franco.

»Oprostite, don Franco«, je pripomnil Pasotti.

»Kaj bi to, oprostite!« mu je ta segel v besedo. »Osel je!«

»Vesten človek je«, je rekla markiza, »uradnik, ki vrši svojo dolžnost.«

»So pa njegovi predstojniki osli!« je odgovoril Franco.

»Dragi Franco«, je odgovorila markiza s flegmatičnim glasom, »take besede se v moji hiši ne govoré. Hvala Bogu, nismo v Piemontu.« Pasotti je z zaničljivim posmehom pritrjeval. Tedaj pa je zagrabil Franco razjarjen z obema rokama svoj krožnik in ga treščil ob mizo.

»Jezus, Marija!« je vzkliknil Viscontini, gospodu Paolonu pa, ki je tisti hip ustavil svoje trudapolno žvečenje brez zob, je ušlo: »Oh!«

»Dà!« je rekel Franco in se dvignil s spačenim obrazom, »najbolje je, da grem!« Odšel je iz obednice. Takoj nato je postalo donni Evgeniji slabo in morali so jo peljati ven. Vse ženske, razen Pasottijevke so šle z njo, dočim je prav takrat iz kuhinje služabnik prinašal rižoto. Župnik je z zmagoslavnim smehom pogledal Pasottija; ta pa se je delal, kakor da ničesar ne vidi. Vsi so bili medtem vstali. Viscontini, ki je bil — na prvi videz — kriv vsega dogodka, je venomer ponavljal: »Ne gre mi v glavo, ne gre mi v glavo«, a gospod Paolin, ki je bil silno slabe volje, ker je bil obed s tem skvarjen, je godrnjal: »Mar vam sploh kaj gre v glavo?« Markiz je mračno molčal. Končno je Pasotti, ki je bil pravi krivec, s hlinjeno žalostjo, kakor da bi govoril sam zase, rekel: »Škoda! Ubogi don Franco! Zlato srce ima, bistro glavo, pa tako nesrečen temperament! Res škoda!«

»Ja, ampak —« je rekel gospod Paolin. Župnik pa, ves potrt: »To so res sitnosti!«

Čakali so in čakali, a gospe se niso vrnile. Tedaj so začeli hoditi semintje. Gospod Paolin in župnik sta se z rokami na hrbtu počasi približevala mizici z jedili, in začela sta ogledovati rižoto. Župnik je lahno zaklical Pasottiju, a ta se ni ganil. »Hotel sem samo reči«, je začel župnik, le napol zakrivajoč svoje zmagoslavje, »da so v rižotu bele gobice.«

»Mislim, da ne manjka tudi č r n i h«, je pripomnil markiz in nemalo povdaril zadnjo besedo.

(Dalje sledi.)

*) Široka cesta v Milanu, zvana po glavnem junaku Renzu iz romana »Zaročenca«.

*) Ta je pa že nekoliko predebela (namreč pohvala).

IZJAVA. Podpisani Janez Šabeder v Vajgnu izjavljam, da nisem nikakor plačnik za dolgove, katere bi kje napravil moj sin Henrik Šabeder, mesarski pomočnik. 209 Janez Šabeder.

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—I. 107

Malo posestvo, tri četrt ure od Maribora oddaljeno, z zidano hišo za viničarja, je takoj ugodno na prodaj. Naslov pri upravništvu. 193 3—1

BISER SLOVENIJE

starodavno radioemanacijsko termalno (38° C) kopališče

Toplice pri Novem mestu

(Dolenjske Toplice.)

Sezona od 1. maja do 1. oktobra. Pošta, telegraf, telefon, železniška postaja Straža—Toplice na progi Ljubljana—Karlovac.

Toplice na progi Ljubljana—Karlovac. Že 400 let pred Kr. znana zdravilna terma, že v Valvazorju leta 1689 večkrat omenjena, zlasti kot »čez mero dobra kopelj, tako od daleč mnogo obiskovana«, od dvor. svetnika Fr. Šukljeta označena kot »starodavni čudodelni izvirk« (»Prager Presse« iz l. 1924, Nr. 155), po mnenju ranjkega znanega praškega internista prof. dr. B. Eiselta po svoji zdravilni moči »ena iz najboljših term v Evropi«.

ZDRAVI:

revmatizme vseh vrst, giht, ženske bolezni, arterioskleroso, neurastenijo, ostarelost, posledice zlomenin in poškodb, kožne bolezni itd.

Vsaka tukajšnja kura je tudi življenje osveževalna in omlajevalna kura. Vse koplje so neposredno na izvirkih in terma jih polni le izključno z lastnim pritiskom brez vseh črpalk in brez vodovodnih cevi. Sanatorij je s celoletnim obratom pod eno streho s kopališčem. Elektro- in mehanoterapija, dietetična kuhinja. — Cene v sanatoriju: I. razred 120 D, II. razred 95 D, III. razred 75 D. Zdraviliški dom z jedilnim salonom, parkom itd., ves moderni komfert, vse renovirano. Krasna gozdnata okolica, izhodišče divnih izletov. — Prospekte in vsa pojasnila daje na zahtevo brezplačno

ravnateljstvo.

Birmska darila

vsake vrste, kakor ure, zlatnina in srebrnina najcenejše pri tvrdki

F. KNESER, MARIBOR,

Aleksandrova cesta 27

preje A. Kiffmann.

Pletene vrtne garniture in stojala za cvetlice

ima v največji zalogi

IGO BALOH

Maribor, Gosposka ul. 15

Inserirajte!

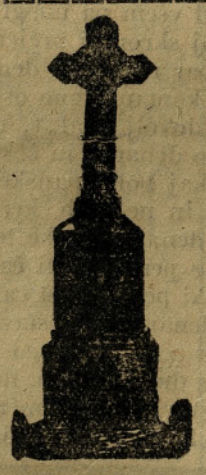

Prva kamnoseška obrt v Pobrežju pri Mariboru

ima najlepše in najcenejše nagrobne spomenike iz marmora v zalogi.

Matija Rozman,

kamnoseški mojster

zraven novega mestnega pokopališča na Pobrežju.

Somišljeniki, širite naše liste!

Zadružna gospodarska banka d. d.,

Podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu.

Pooblaščeni prodajalec sreč k državne razr. loterije.

Tisk Tiskarne sv. Cirila v Mariboru. Odgovorni urednik: Januš Golec. Izdaja konzorcij »Naše Straže«.